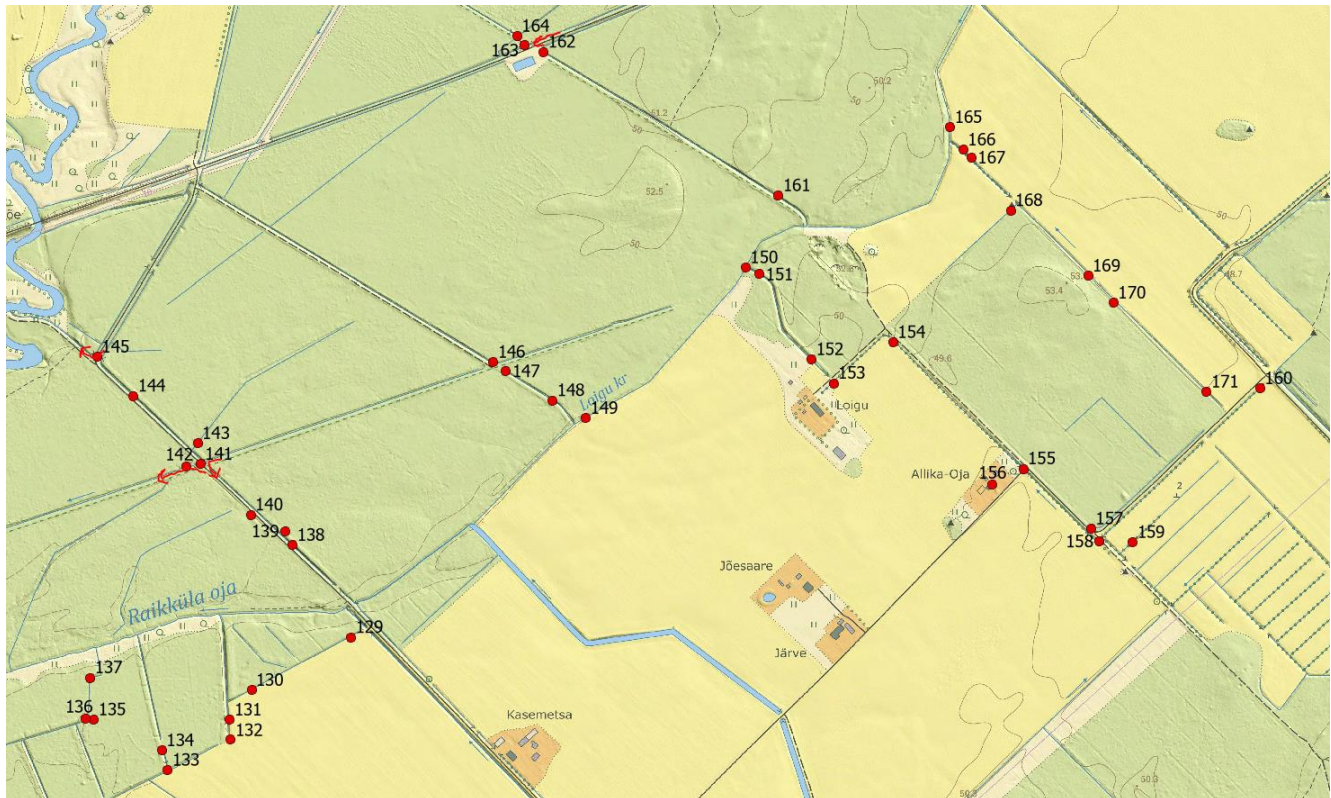

Raikküla oja (VEE1110700) ning Põlma (VEE1110701) ja Loigu kraavide (VEE1110702) valglate vaatlus II

Vaatluse aeg 19.10.25, 26.10.25 ja 30.10.25. Vaatleja Marko Vainu

129. Kitsas, madal ja kuiv kraavi algus.

130. Põllul oli vesi peal ning siin koondus vesi pindmise äravooluna kraavi solisevaks nireks. Punktist kümnekond m ida pool oli kraavi põhjas, põllupoolses servas 10 cm läbimõõduga allika moodi auk, millest voolas ohtralt vett välja. SEC oli aga ainult 101 $\mu\text{S}/\text{cm}$. Seega ilmselt oli tegemist põllu pealt tuleva veega, mis kraavi servas oli mulla sisse imunud. Kohti, kus vesi kaldast nirises, oli ülesvoolu ka. Kraavis endas voolas vesi selle koha peal juba asjalikult:

131. 20 cm läbimõõduga savitoru ots kraavist nelja meetri kaugusel oleva sopistuse otsas. Vett voolas välja ohtralt ja vool oli kiire:

132. Kraavi otsa kaguküljel on dreniots, millest voolas ohtralt vett välja. Ots ise oli küll drenist väljavoolava vee poolt uputatud, aga vooluhulk oli veel suurem kui punktis 131. Torust voolas välja justkui väike oja:

133. ETAKis kaardistatud truup on olemas. Vesi nirises truubist läbi põhja poolt lõuna poole.

134. Kraavi algus. Truupi pole, s.t. et ETAKis on õige.

135. Suhteliselt värskelt süvendatud kraavi algus. Veidi vett oli põhjas:

136. Ida-läänesuunalisest kraavist palju kõrgemal oleva põhjaga põhja poolt tulevast kraavist nirises veidi vett.

137. Üle veelahkme kaevatud kitsas ja madal kraav. Veidi seisvat vett oli põhjas. Seega on modelleeritud valgla piir selle koha peal enam-vähem õiges kohas:

138. Teest ida pool olevas kraavis voolas korralikult pruunikat vett kagu poole. SEC oli 220 $\mu\text{S}/\text{cm}$.

139. Idapoolses kraavivallis olevast nõvast voolas vesi kraavi. Säng oli jälgitav paarkümmend m ida poole, kuid siis hajus lugade, angervaksade ja pillirooga lodukaasikus ära. Seal oli vett ülepinnaliselt.

140. Teest lääne pool on idapoolsest madalam kraav. Vesi seisis.

141. Vesi tuli ida poolt ja pööras lõunasse.

142. Kagust tulevast kraavist nirises vesi truupi ja pärast seda pööras läände. Kagu-loodesuunalise tee all truupi pole.

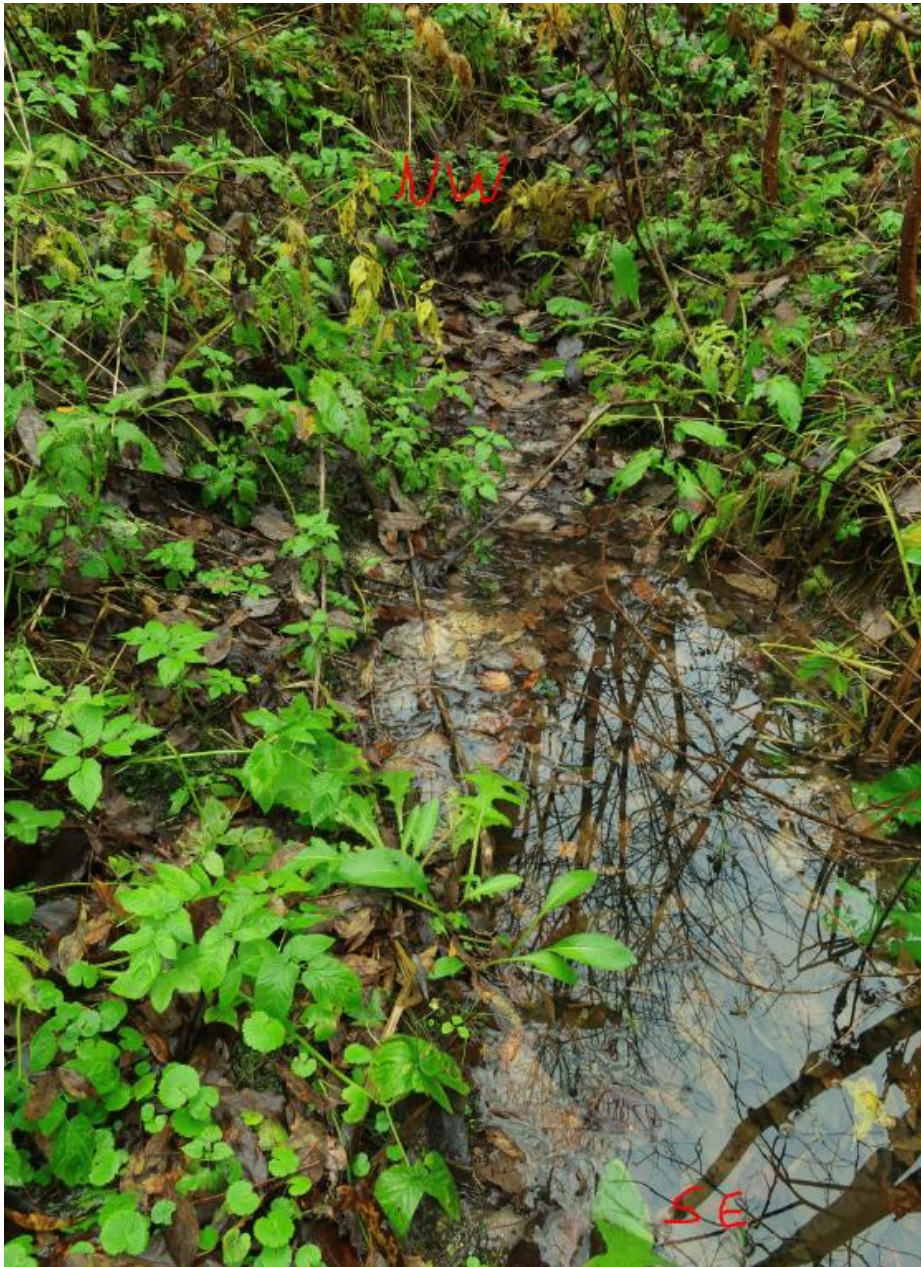
143. Kirdest tulevast kraavist voolas korralikult vett ja pööras kagusse.

144. Kraav oli peaaegu kuiv.

145. Kirdest tulev vesi pööras loode poole truupi. Veidi vett nirises kagu poolt ka. Seega on teest ida pool olev kraav kaevatud üle veelahkme ning modelleeritud valgapiir on enam-vähem õiges kohas.

146. Idast tulev vesi voolas aeglaselt loode poole.

147. Kagusse kulgeva kraavi algus. Oli seisvat vett:

148. Kraavis oli tilluke, kagu poole voolav nire. Allavoolu oli vett rohkem, sest sinna oli valgunud kobraste poolt paisutatud Loigu kraavi vesi.

149. Loigu kraavis oli lai ja hägune veeväli. Voolu polnud näha. Koprad olid selle üles paisutanud:

150. Kagust tuleva kraavi otsas oli vett Loigu kraavi paisutuse tõttu palju. Loigu kraavis endas voolas vesi keskmise kiirusega:

151. Kraavi põhjas oli väike, selgeveeline nire:

152. Kraavis oli seisev vesi:

153. Truup on olemas, selle põhjapoolset otsa oli näha, aga tundus olevat umbes. Mõlemal pool oli vesi, aga ei voolanud.

154. Truubi otsa oli näha, aga mõlemal pool oli seisev vesi. Ilmselt on truup umbes:

155. Truup on olemas, aga vesi läbi ei voolanud. Kagu poolt ulatus vesi truubini, kuid loode pool oli mitu meetrit kuiva kraavi, enne kui sinna jälle seisev vesi oli kogunenud.

156. Allika-Oja talu. Allikat talus pole, kuid on 3 m sügavune salvkaev, mille põhja pidi ka kõige suurema põuaga jääma pool meetrit vett. Peremees rääkis, et ümbritsevatel põldudel on põhjavesi nii kõrge, et kui kunagi neile drenaaži hakati tegema, jäeti asi pooleli, sest torud oleksid vee alla jäänud. Nii põldudel kui taluõuel pidi olema nii, et kui labidaga auku kaevata, siis juba labida sügavusel tuleb vesi vastu, aga nii kõrgele see kunagi ei tõuse, et kusagilt välja hakkaks voolama. Pererahvas ühtegi muud allikat ümbruskonnas ei teadnud, kui kinniaetud Padaallikat.

157. Kirdest tuleva kraavi põhjas olid lirtsuvad lehed ja madalad lombid. Vesi ei voolanud. Truup on olemas, aga vesi sellest läbi ei voolanud. Truubi edelaots oli poolenisti vee all.

158. Koht, kus peaks olema truup kagust tuleva eesvoolu peal. Truupi polnud näha. Kirdeotsas oli nii kirdest kui kagust tulevas kraavis seisev vesi. Edelaotsas oli natuke betooni näha, kuid kraavi ots oli täiesti kuiv. Mõned meetrid allavoolu algas kraavis seisev vesi. Seega eesvool siit punktist kuni punktini 152 ei toimi, sest kõik truubid on kinni vajunud. Seda kinnitas ka Allika-Oja talu peremees:

159. Kraavides oli seisev vesi. Kraavide kallastel oli värskest tehtud võsaraiet:

160. Kraavis oli algusest peale seisev vesi.

161. Selge vesi voolas mõne cm sügavuse kihina savise kraavi põhjas. SEC oli 490 $\mu\text{S}/\text{cm}$:

162. Kraav pöörab idast kagusse. Nurga peal oli üsna palju seisvat vett. Truupi pole, seega ETAKis on õige.

163. Teest põhja pool nirises vesi läbi truubi idast edelasse.

164. ETAKis kaardistatud truup on olemas. Vesi oli mõlemal pool truupi kraavi põhjas olemas, aga ei voolanud. Kui voolaks, siis loode poole.

165. Loigu kraavis voolas ohtralt ja kiirelt selget vett. Kaldad olid värskelt lagedaks raiutud. Kraavi põhjas oli kruus. Vooluhulga ja substraadi põhjal võiks olla hea kalakoelmu:

166. Dreenisuudme betoonist ots on ära vajunud ning betoonplaadid kokku vajunud. Seetõttu oli toru kuiv ning vesi voolas betoonplaatide alt. Vesi suubus otse kraavi, seetõttu ei saanud hästi aru, kui palju voolas. Proovi oleks keeruline võtta. Vett tundus olevat vähem kui punktis 167:

167. 20 cm läbimõõduga betoonist toru, mille ees on betoonrenn. Torust voolas korralikult vett välja:

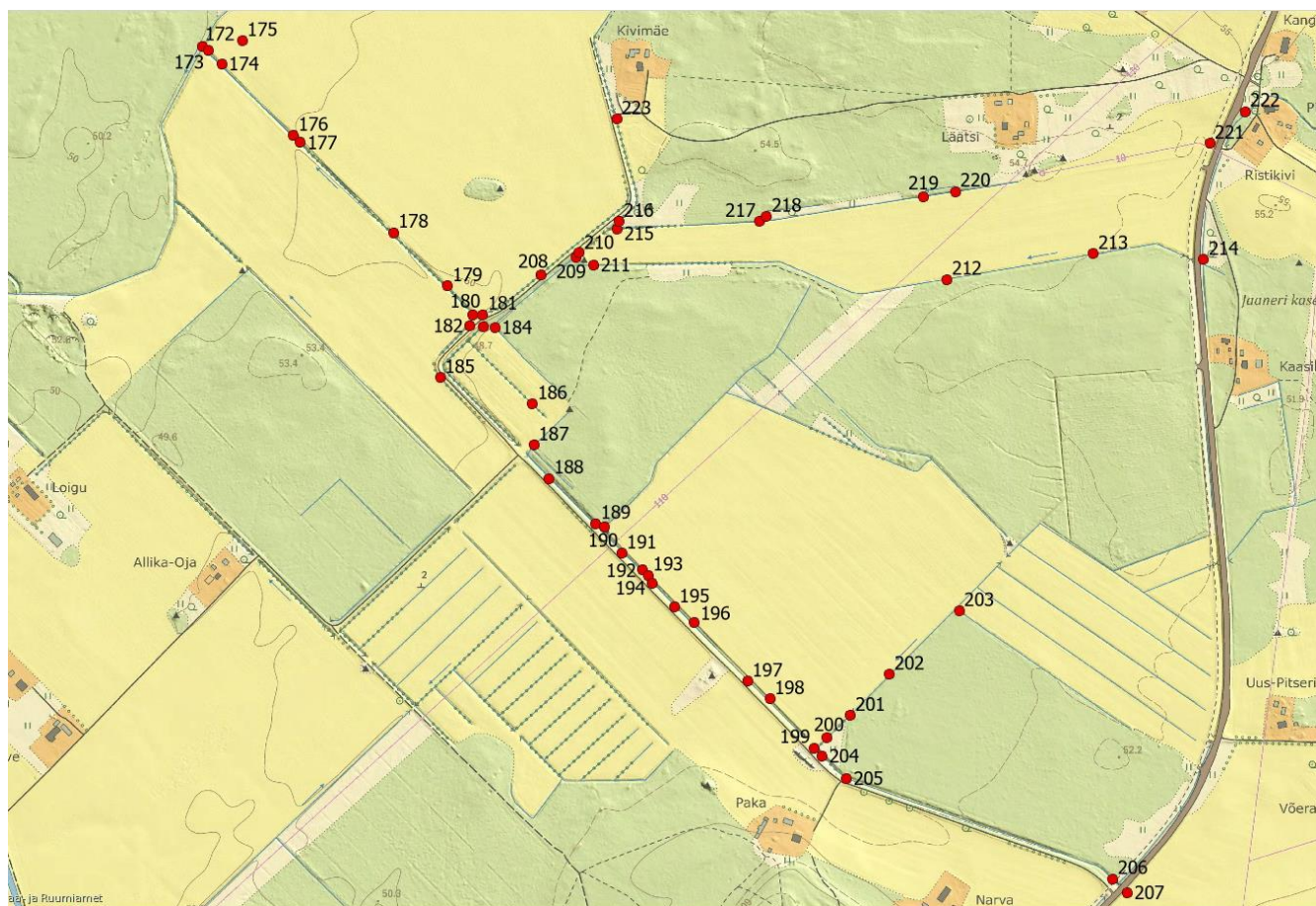
168. Edelast tulevas kraavis oli seisev vesi, aga kraavi suue oli kuiv:

169. Veidi vett nirises loode poole.

170. Kraavis oli lombiti vett, kuid nende vahel olid kuivemad katkestused.

171. Kraavis oli siin punktis seisev vesi. Päris otsas oli kraav kuiv:

172. Kagust voolas ohtralt vett. Kirdest, mööda Loigu kraavi praegust ruumikuju tuli ka vett, kuid vähem kui kagust. 26.10 oli kagust tulevas vees ohtralt savikat setet. 30.10 oli vesi oluliselt selgem:

173. Kraavi paremal kaldal, kraavi veepiirist meetri kaugusel oli betoonplaatidest renn, selle otsas ca 15 cm läbimõõduga betoonist toru. Ohtralt vett voolas välja mõned cm kraavi veetasemest kõrgemal. Saaks proovi võtta:

174. Kraavi paremal kaldal, veepiirist meetri kaugusel oli betoonotsak. Selles olev avaus oli peaaegu täielikult vee all, aga sellest voolas ohtralt vett välja. Saaks proovi võtta. SEC oli 741 $\mu\text{S}/\text{cm}$:

175. Maisipõld, mille loode- ja põhjaosas oli mais koristamata jäänud. Põllul oli vesi peal:

176. Kraavi paremkaldal on vähemalt 30 cm läbimõõduga toru betoonrenni otsas. Oli peaaegu täielikult vee all, aga vett voolas välja väga palju. Proovi saaks võtta betoonrennist, sest selle otsas on juba kraavi vesi:

177. Ca 20 cm läbimõõduga toru kraavi paremal kaldal. Plaadid on veidi kokku vajunud. Vett voolas välja ohtralt ning vesi täitis toru ristlõikest alla poole. Saaks hästi proovi võtta:

178. Kraavi paremal kaldal dreniots. Toru ja plaadid on ära vajunud, aga vesi voolas välja nende alt. Vett voolas välja ohtralt. Saaks proovi võtta:

179. Tehismaterjale polnud näha, aga vesi voolas kraavi paremal kaldal olevas meetripikkuses avaus. Enne kraavi suubumist voolas vesi uuesti mulla alla ning tuli kraavi kaldas taas välja. Avause põllupoolses otsas oli tõusev veevool. See tähendab, et dreniots on kinni vajunud ning vesi pressis välja toru peal olevast august. Saaks proovi võtta:

180. Kraavi vasakul kaldal peaks vahetult pärast truupi olema dreniots. Seal on ookrine sopistus. Käega katsudes oli vee all betooni tunda ning näha oli ka tõusvat veevoolu. Sopistuse veetase oli sama, mis kraavis. Seega oleks proovi võtta keeruline:

181. Kirdest tuleva truubi edelaotsa oli kraavi kaldas näha, kuid kirdeotsa mitte. Sinna oli ladustatud palke. Kirdest tulev kraav ise oli ka väga madal.

182. Edelast tulev kraav oli täiesti kuiv.

183. Nii kirdest kui edelast tulevates kraavides oli palju vett. Truubist ülesvoolu oli truubi ots üleni vee all ning voolu polnud näha. Truubi allavoolupoolne ots oli samuti vee all, kuid seal oli voolu näha. Osaliselt tekitas paisutuse ilmselt truup ise, mis võib olla osaliselt kinni vajunud:

184. Kirde-edelasuunaline kraav oli kolme meetri laiuselt vett täis ning voolu polnud näha. Kagust suubuv kraav oli madal ja kuiv:

185. Pole kindel, kas ETAKis kaardistatud truup siin olemas on. Kummalgi pool otsa näha polnud, kuid kirde pool oli suurema kraavi kaldas sopistus olemas. Edela pool teed olevas kraavis oli seisev vesi.

186. Kraavis oli veidi seisvat vett enam-vähem süvendi algusest peale.

187. Kirdest suubuv kraav oli madal ja kuiv.

188. Kraavi vasakul kaldal oli dreniots üleni kraavi vee poolt üleujutatud. Nii betoonrenni plaadid kui toru ise olid osaliselt ära vajunud. Ei saanud aru, kas sellest vett välja voolas. Proovi võtta ei saa:

189. Kraavis voolas ohtralt täiesti selget vett. Lubjatükid olid põhjas. Nägi välja, nagu ehtne allikakraav. SEC oli 790 $\mu\text{S}/\text{cm}$:

190. Kirdest suubuvus kraavis voolas üle 1 l/s selget vett. SEC oli 540 $\mu\text{S}/\text{cm}$:

191. Kraavi vasakus kaldas on peaaegu täiesti kinni vajunud dreniots. Koha leiab üle otsa ees oleva ookrise sette järgi. Kusagilt betoonplaatide vahelt voolas välja alla 1 l/s vett. Saaks proovi võtta:

192. Kraavi paremal kaldal oli peaaegu veepiiril ca 10 laiune betoonrenn. Ei ole ära vajunud. Olin vastaskaldal ning rohttaimed olid ees, mistõttu ei näinud, kas sellest vett välja voolas. Kraavis oli vett üle kummiku, mistõttu ei pääsenud teisele poole vaatama. Arvestades, et renni ots oli veepiiril, oli ka toru ilmselt kraavi veetasemega üsna triikis.

193. Kraavi paremal kaldal samasugune kitsas betoonrenn, nagu punktis 192. Siin oli näha, et selles vesi voolas, aga kraavi veetasemega enam-vähem samal kõrgusel.

194. Kraavi vasakul kaldal on dreniots, mille betoonrenni plaadid on täiesti kokku vajunud. Ots oli kusagil kraavi vee all. Võimalik, et plaatide alt voolas midagi välja ka, aga näha seda polnud. Proovi võtta ei saa:

195. Kraavi vasakul kaldal betoontoru ots betoonplaatide vahel. Ots oli paari cm sügavusel vee all. Polnud näha, et sellest vett välja oleks voolanud. Rennis oli kraavist valgunud vesi:

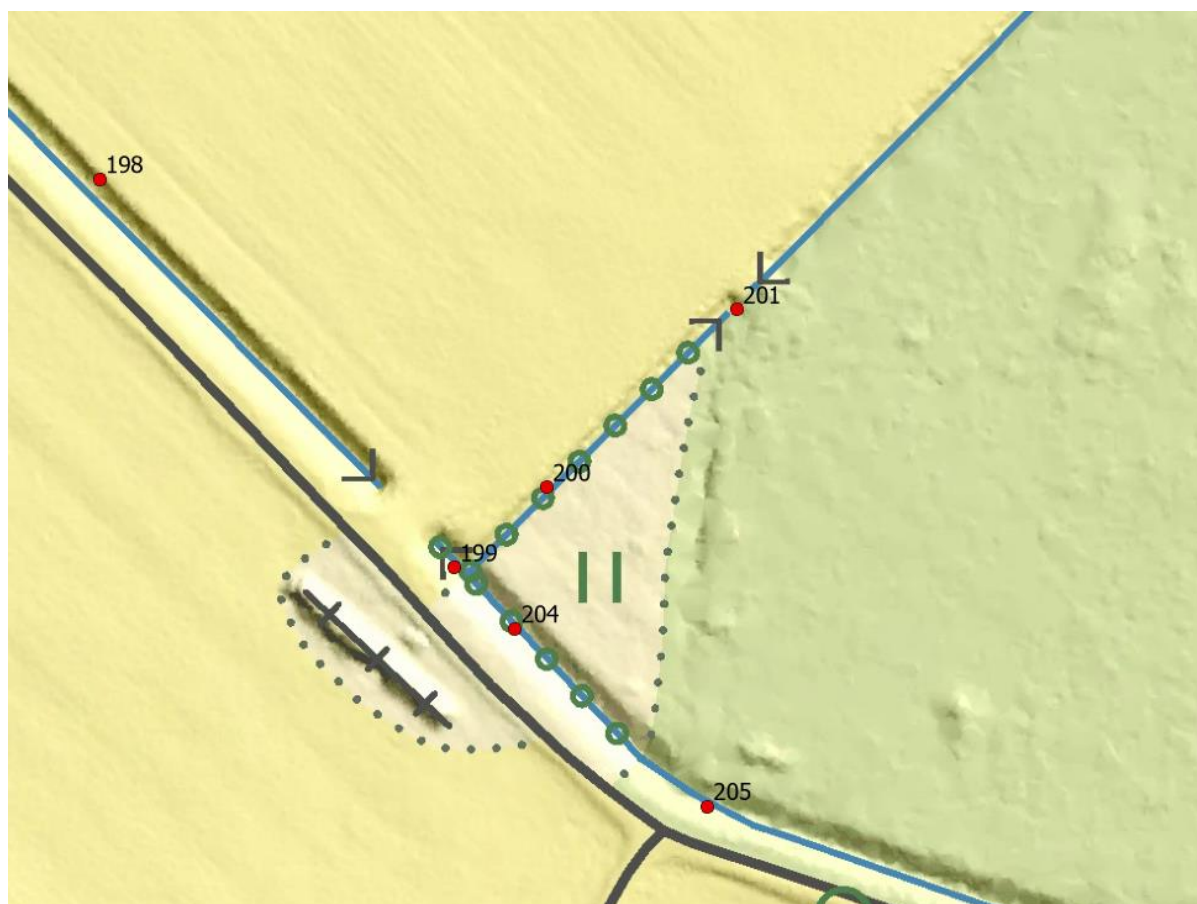
196. Kraavi paremal kaldal on dreniots. Vasakult kaldalt vaadates oli näha veevoolu kraavi. Tundus, et toruotsa ennast oli ka näha. See polnud kraavi veetasemest palju kõrgemal, kuid ilmselt saaks proovi võtta.

197. Betoonrenniga dreniots kraavi vasakul kaldal. Toru oli 5 cm sügavusel ning suurem osa torust oli setet täis. Polnud näha, et sellest vett välja oleks voolanud. Renni sisse oli valgunud kraavis olev vesi:

198. Kraavi paremal kaldal betoonrenniga dreniots. Toru läbimõõt on ca 30 cm. Üks betoonplaat on ära vajunud. Vett voolas välja korralikult. Kuigi veetase oli kraavi omaga sama, siis saaks proovi võtta, sest renni vahel voolas vesi ainult kraavi poole. Kraavi kaldal oli värskest võsa lõigatud. Vett voolas kraavi endiselt ohtralt, kuid seda tundus olevat vähem, kui punktis 189:

199. Kümme-konna m pikkusel lõigul truubist ülesvoolu oli kummalgi pool kraavi põhjas näha väikeseid grifoonikohti, millest vesi üles voolas. Kirdest suubuv kraav oli täiesti kuiv ning selle suudmest meeter kagu pool voolas kraavi põhjakaldast rähk vahelt ohtralt vett välja. Siit ülesvoolu oli kraavi põhjas vaid mikroskoopiline nire. Seega on tegemist allikaga, mis andis nii palju vett, et truubist allavoolu voolas kraavis juba mitu l/s. SEC 783 $\mu\text{S}/\text{cm}$, temp 9,6°C:

200. Kirdest tulev kraav oli täiesti kuiv:

201. Truup on olemas, aga mõlemal pool seda oli kraav kuiv.

202. Siin oli seisvat vett.

203. Kagust suubus kuiv, madal vagu. Kirde-edelasuunalises kraavis oli seisev vesi. SEC 520 $\mu\text{S}/\text{cm}$:

204. Allikast ülesvoolu oli kraavi põhjas okste all mikroskoopiline nire:

205. Kraavi vasakul kaldal on betoonrenniga dreniots, mille üks plaat on ära vajunud. Torust voolas ca 0,1 l/s vett välja. Kraav ise oli dreniotsa kohal aga kuiv. Seega imbus drenist tulev vesi kraavi põhjas okste, lehtede ja mulla vahele. Ülesvoolu oli kraavis seisva veega lomp:

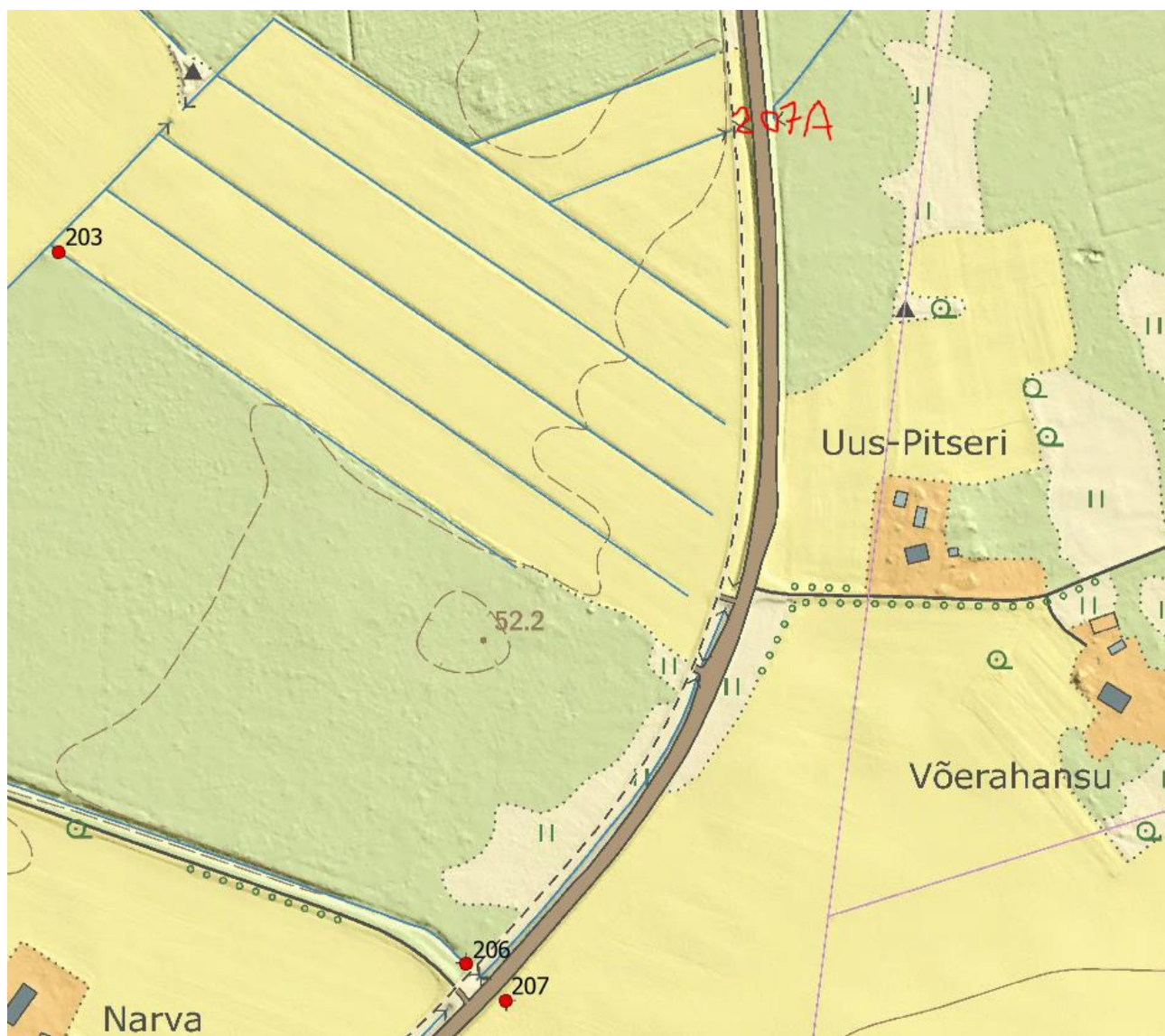

206. Truubist nirises veidi vett läbi. Truubist allavoolu oli kraavi põhjas kümmekond cm sügavuselt seisvat vett:

207. Truubi algusotsas oli madal lomp. Imepisike nire voolas truupi. Niiskem ala ulatus mõned meetrid truubist edela poole. Dreeniotsa ega drenaažkaevu ei olnud näha. Samuti pole maanteest ida pool maaparandussüsteemi ala. Ilmselt on alalt juba ajalooliselt vett välja imbunud ja seepärast truup sinna üldse pandud ongi:

207A. Maanteest ida pool oli madal, kitsas kraav. Seisev vesi oli põhjas. Truup oli kuiv, sest kraavis olev vesi ei ulatunud piisavalt kõrgele:

208. Kraav oli kuiv.

209. Kraavi vasakul kaldal on dreniots. Betooniots kahe küljplaadiga on olemas, aga selle ümber on pinnas ära erodeerunud. Toru oli siiski jätkuvalt otsaku küljes kinni ning sellest voolas korralikult vett välja. Kraavi veeru sees oli kuulda vee solisemist. Saaks proovi võtta:

210. Kraavi paremal kaldal veepiirist meetri kaugusel oli betoonist plaat. Selles olevast toruotsast voolas ohtralt ja kiirelt vett välja, kuigi ots oli vee all. Otsa üleujutav vesi tuli torust endast. Saaks proovi võtta:

211. Idast tulevas kraavis oli vett enam kui meetri laiuselt. Vesi voolas. Võimalik, et vooluhulk oli suurem kui põhjapoolses paralleelses kraavis:

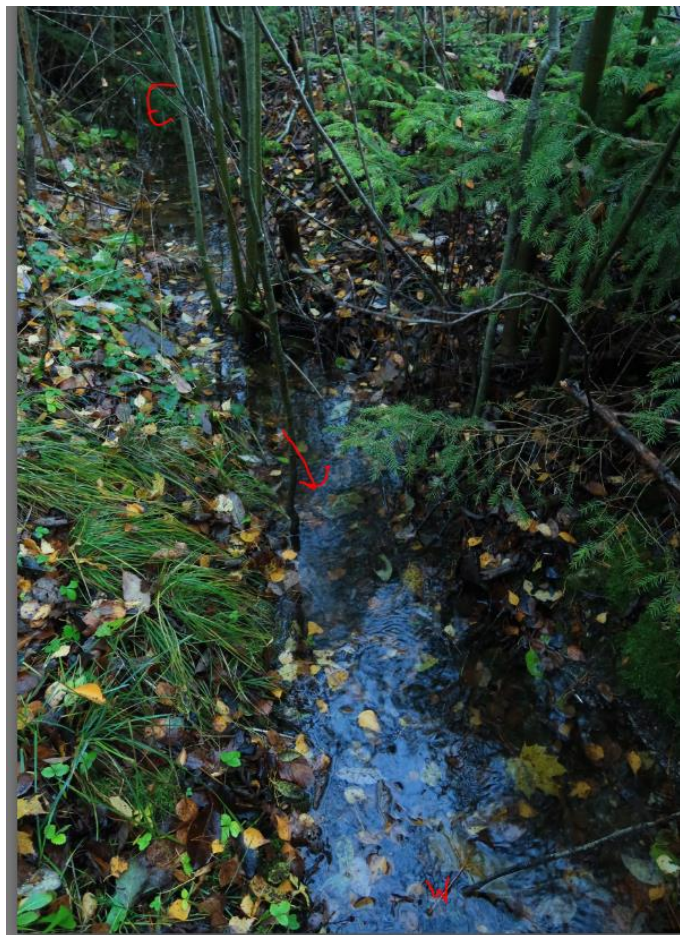

212. Kraavis voolas aeglaselt selget vett.

213. Kraavi põhjas oli sentimeetri sügavune seisva vee kiht.

214. Maantee all olev truup oli täiesti kuiv.

215. Idast tulevas kraavis voolas selget vett üle 1 l/s. SEC oli 600 µS/cm:

216. Kirdest tulev kraav oli täiesti kuiv.

217. Idast tulevas kraavis voolas aeglaselt veidi vett.

218. Põhjast suubuva kraavi põhjas olid lehed ja natuke seisvat vett.

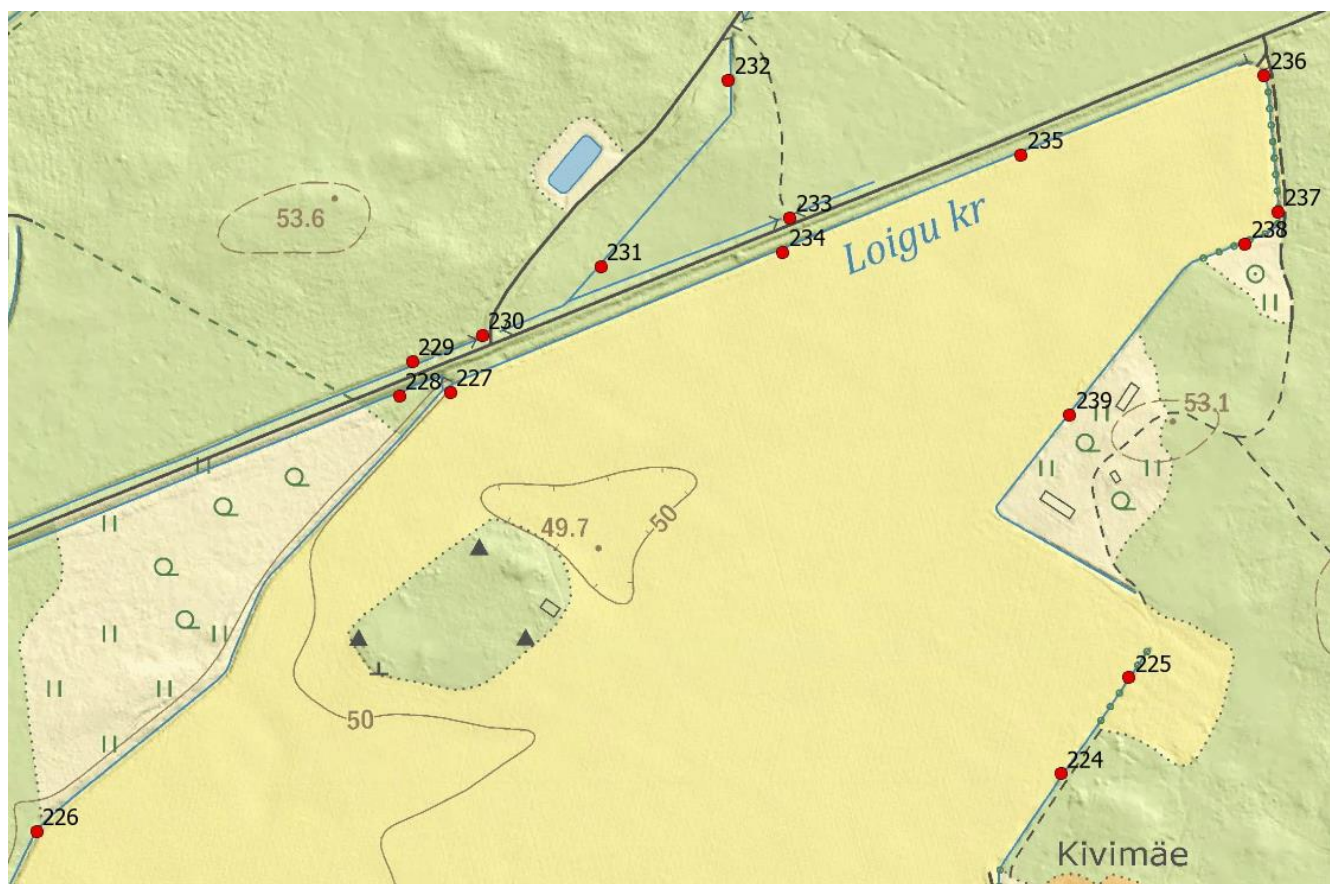
219. Kraavi põhjas oli vesi, aga see pigem seisis.

220. Ülesvoolu oli kraav täiesti kuiv. Paerähk oli põhjas ja sammal kasvas peal. Siit allavoolu algasid väikesed lombid.

221. Truup maantee ja kergliiklustee all on olemas. Truubi idaotsas oli taimede vahel näha poolikut betoonrõngast. Seega tundub, et mingi kaev selle koha peal on, aga see oli triiki setet täis. Õhuke veekiht oli peal. Truubis oli ka veidi vett, aga see seisis.

222. Täiesti kuiv vagu, polnud isegi põhjast niiske.

223. Truup on olemas, aga oli kuiv. Truubist ülesvoolu oli kraavi põhjas seisvat vett.

224. Kraav oli kuiv.

225. Kitsas kraav. Veidi seisvat vett oli põhjas.

226. Vesi voolas. Vesi oli 26.10 selgem, kui punktide >173 juurest tulevas kraavis ning voluhulk oli väiksem:

227. Põhja poolt suubuvast kraavis nirises veidi vett. Kirdest tulevas kraavis voolas oluliselt rohkem, kuid vett oli palju vähem, kui punktis 226:

228. Teest lõuna pool oleva kraavi põhjas oli vaid õhuke veekelme.

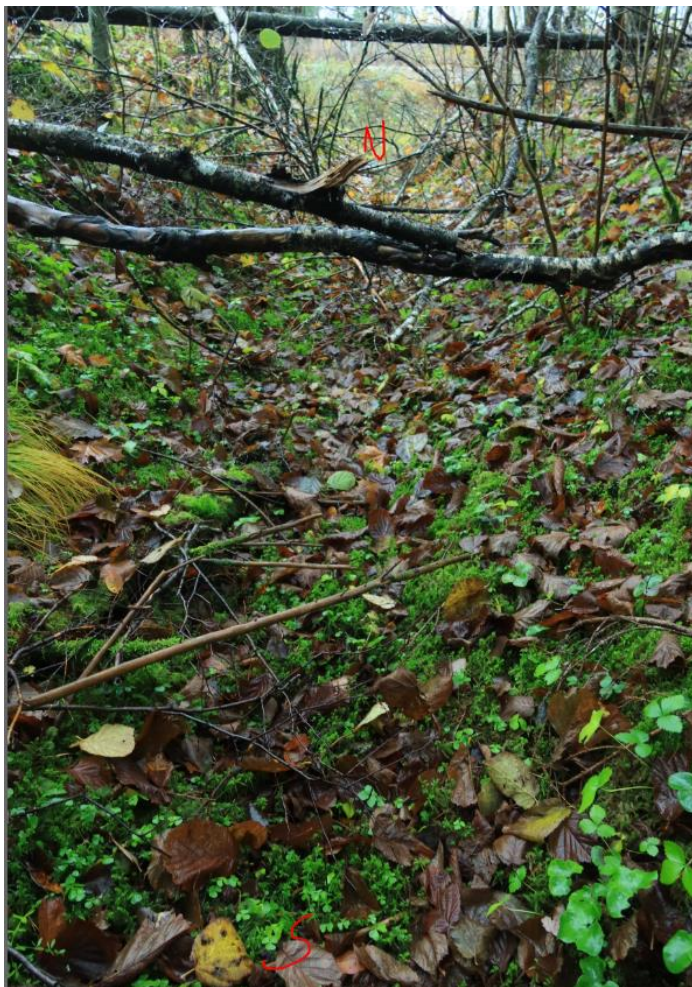
229. Teest põhja pool oleva kraavi põhjas oli tagasihoidlik nireke.

230. Truubi põhjas oli mõni cm seisvat vett.

231. Kuiv, lehtedega vagu. Raske on kraaviks nimetada:

232. Kraavisüvend on selgem, aga selle põhjas on siin kuiv, samblane põndak. Sellest mõlema pool kraavi põhjas oli seisvat vett. Seega võib modelleeritud veelahke olla õige koha peal:

233. Truup on olemas, aga kraav ise oli kuiv ja samblane.

234. Kraavi põhjas oli pahkluu ni seisvat vett.

235. Kraavis oli seisev vesi. Kraavist lõuna pool oli koristamata maisipõllul ohtralt vett:

236. Truup on olemas. Sellest ülesvoolu oli vee aeglast voolamist näha:

237. Kraavist on raske masinaga läbi sõidetud ning sellest on tekkinud vall keset kraavi, millest vesi ilmselt läbi ei lähe. Ülesvoolu oli kraavis seisev hägune vesi. Allavoolu oli ka kraavis seisev vesi, kuid polnud hägune:

238. Siit ülesvoolu oli täiesti kuiv vagu, milles olid lehed põhjas. Kraavi kõrval kulgeval põlluteel oli aga roobastes ohtralt vett:

239. Madal, lehtedega, kuiv vagu:

Järeldus Loigu kraavi ruumikuju kohta: Vooluhulgast lähtuvalt sobib Loigu kraavi kesk- ja ülemjooksuks pigem vaatluspunktide >173 juurest tulev kraav. Lisaks suuremale vooluhulgale kraavide ühinemiskohas on viimases voolavat vett ka pikemalt. Sellisel juhul võiks Loigu kraavi looduses hästi eristuvaks lähteks olla vaatluspunktis 199 olev allikas, millest ülesvoolu on kraavisüvendis voolavat vett väga vähe. Kuna aga üldpõhimõttena loetakse EELISe veekogude nimistusse kantud kraavide ja peakraavide läheteoks kraavisüvendite alguseid, siis on ka antud juhul Loigu kraavi korrektsemaks lähteks punktis 207 olev sissevool truupi. Kuigi punktide 199 ja 207 vahel oli vaatluse ajal voolavat vett vähe, siis enamikus selles vahemikus oli kraavi põhjas siiski seisva veega lompe ning punktis 207 nirises ka vett truupi. Järelikult oli ka see lõik rohkem veekogu, kui seni Loigu kraavi ülemjooksuks loetav madal vagu, mis oli punktist 238 ülesvoolu täiesti kuiv.

